

NYT om § 3 og § 4

April 1995

141. Vurdering af naturbeskyttelsesloven.

Af bemærkninger til forslag til lov om naturbeskyttelse (nr. L 9 af 3. januar 1992) fremgår blandt andet, at miljøministeren i løbet af en kortere årrække "vil vurdere effekten af indsatsen efter naturbeskyttelsesloven, også i lyset af strukturudviklingen på landbrugsområdet."

Miljøministeren vil derfor i Folke- tingssamlingen 1996/97 afgive en redegørelse til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg herom.

Skov- og Naturstyrelsen er ved at tilrettelægge vurderingsarbejdet og har efter en høring af en række myndigheder og organisationer opstillet følgende liste over nye elementer i loven. Vurderingen vil behandle disse emner:

- Udvidelse af den generelle biotopbeskyttelse.
- Offentlighedens forbedrede adgang til naturen.
- Friluftsklamer.
- Udvidelse af fortidsmindebegrebet samt den dyrkningsfrie 2 meter zone.

- Udsætning af fremmede dyr.
- De nye fredningsregler.
- Plejepligt på offentligt ejede arealer.
- Kompetenceskift i 1. instans fra fredningsnævnene til amtskommunerne og kommunerne i forbindelse med beskyttelseslinierne (evt. andre kompetencespørgsmål).
- De rådgivende udvalg.
- Landbrugets strukturudvikling i relation til naturbeskyttelsen.

Hensigten er at foretage en teknisk vurdering af, hvorvidt de redskaber og metoder, som loven foreskriver, har været egnede til at opfylde formålet: øge beskyttelsen af naturen, sikre adgangen til naturen og regelforenkle/modernisere.

Grundlaget for at vurdere redskaber og metoder vil blandt andet være oplysninger om sagsantal, tilsynsager, kompetenceafgrænsning m.v., som blandt andet skal indsamles fra amtskommuner og kommuner. Skov- og Naturstyrelsen vil i løbet af foråret sammen med Amtsrådsforeningen og Kommunernes Landsforening sende nærmere orientering om de enkelte emner og indsamling af materiale hertil til amtskommuner og kommuner. Parallelt hermed vil styrelsen udar-

bejde en detaljeret emne- og tidsplan til myndigheder og organisationer.

142. Grundejerforeninger - klageberettigelse efter NBL § 86.

Naturklagenævnet har i en konkret sag udtalt følgende om foreningers klageberettigelse i henhold til naturbeskyttelseslovens § 86, nr. 4:

"For så vidt angår spørgsmålet om grundejerforeningers klageberettigelse bemærkes, at klageadgang efter naturbeskyttelseslovens § 86, nr. 4, er tillagt "lokale foreninger og lignende, som har en væsentlig interesse i afgørelsen".

Bestemmelsen i § 86, nr. 4, der blev indsat i naturbeskyttelsesloven af 1992 betinger klageberettigelsen af en væsentlig interesse i afgørelsen, men stiller ikke i øvrigt nærmere krav f.eks. til karakteren af foreningen eller til de formål, foreningen varetager.

På den baggrund er det Naturklagenævnets opfattelse, at bestemmelsen, uanset modsatrettede tilkendegivelser i forarbejderne, ikke kan fortolkes indskrænkende, således at nogle foreninger og lignende, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, ikke er klageberettigede."

Der henvises i øvrigt til Naturklagenævnet Orienterer, nr. 54, januar 1995.

(Afgørelse af 3. oktober 1994, Naturklagenævnets j.nr. 21/150-0006)

143. Hjortehegn

Retten i Skive har ved dom af 1. november 1993 truffet afgørelse i en sag vedrørende overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 3, tidligere naturfredningslovens § 43 b. Tiltalte havde undladt at efterkomme et af Skov- og Naturstyrelsen givet påbud om at fjerne et dyrehegn på en strandeng.

Efter en besigtigelse af arealet udtalte retten bl.a., at den fandt: "at det høje dyrehegn bryder kontinuiteten i det åbne kystlandskab og således indebærer en ændring af strandengen, som er i strid med naturbeskyttelseslovens formål, jfr. naturbeskyttelseslovens § 1. Når henses almenhedens interesse i bevarelsen af strandengen, findes der ikke som påberåbt af tiltalte at foreligge hensyn, der kan begrunde en fravigelse af bestemmelsen i naturfredningslovens (naturbeskyttelseslovens) § 3, stk. 2. Retten finder herefter ikke, at der er grundlag for at tilsidesætte Skov- og Naturstyrelsens påbud af 16.11.1992, og tiltalte, der ikke har efterkommet påbudet, findes derfor skyldig i den rejste tiltale."

Tiltalte blev idømt en bøde på 2.000 kr. Tiltalte blev endvidere pålagt at fjerne dyrehegnet inden den 1.2.1994. Hvis hegnet ikke var fjernet inden udløbet af denne frist blev tiltalte pålagt at betale tvangsbøder på 500 kr. for hver påbegyndt uge efter fristens udløb.

(Skive rets dom af 1. november 1993, SS nr. 276/1993. J.nr. SN 4312/13-0006).

144. Forholdet mellem naturbeskyttelsesloven og vandforsyningsloven i forbindelse med boring efter grundvand.

En lodsejer søgte om indvindingstilladelse af grundvand til vanding.

Boringen skulle foregå 200-300 m. fra et § 3 område, en mose, som i regionplanen var udpeget som et særligt biologisk beskyttelsesområde. Amtsrådet vurderede, at den ansøgte indvinding ville påvirke mosen i en sådan grad, at boringen i givet fald ville kræve tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Amtsrådet gav i medfør af naturbeskyttelseslovens § 3 og vandforsyningslovens § 20 afslag på ansøgningen.

Afgørelsen blev af ansøger påklaget til Naturklagenævnet, som videresendte sagen til behandling hos Skov- og Naturstyrelsen.

Skov- og Naturstyrelsen vurderede at grundvandsindvinding ikke kræver tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 3. Dette blev begrundet med, at reglerne i vandforsyningsloven tillige skal varetage de hensyn, der følger af naturbeskyttelsesloven i forbindelse med grundvandsindvinding.

Kun i de tilfælde, hvor der er tale om indvinding af **overfladevand** fra vandløb og søer, som vil have væsentlig indvirkning på vandstandsforholdene, kræves en særlig tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Under henvisning til ovenstående ophævede Skov- og Naturstyrelsen derfor amtsrådets afgørelse i relation til naturbeskyttelseslovens § 3.

(Skr. af 28/1-1994 j.nr. SN 4312/7-0038)

145. Vedr. retablering af § 3-beskyttet område

Retten i Thisted har ved dom af 25. januar 1995 truffet afgørelse i en sag vedrørende retablering af et hedeareal. Tiltalte /ejereren havde ladet anbringe kalk på sin jord. Amtet påbød retablering gennem fjernelse af kalken. Den entreprenør, som stod for retableringen, havde foruden at fjerne kalken kørt muldjord på arealet ud fra den overbevisning, at dette var aftalt med amtet.

Da Amtet senere besigtede området, blev det konstateret, at der var kørt muld ud, og at der under mulden fortsat var et større lag kalk. Amtet politianmeldte ejeren for manglende efterkommelse af påbuddet. Amtet betragtede det som en skærpende omstændighed, at der mod amtets opfattelse af aftalen om retablering var kørt muld på arealet, idet det ville give grundlag for en helt anden vegetation end den oprindelige. På den baggrund blev der krævet idømmelse af dagbøder, indtil påbudet var efterkommet.

Ejeren blev dømt for ulovligt at have fået anbragt kalk på et areal omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Bødestraffens omfang blev sat til 500 kr, "da tiltaltes aktive deltagelse i overtrædelsen imidlertid har været af ringe omfang".

Kravet om tvangsbøder blev ikke imødekommet, idet retten udtalte, at der ikke ses "ført bevis for, at retablering ikke har fundet sted i det aftalte omfang".

(Thisted rets dom af 25. januar 1995. Skov- og Naturstyrelsens j.nr. SN 4314/13-0008).

146. Hvornår kræver oprensning (vedligeholdelse) af vandløb tilladelse efter naturbeskyttelsesloven

I indryk nr. 120 er refereret en afgørelse, hvor Skov- og Naturstyrelsen antog, at maskinoprensning af et vandløb i overensstemmelse med regulativet for vandløbet krævede en dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. Da afgørelsens rækkevidde muligvis har givet anledning til visse misforståelser, skal det præciseres, at sager om vedligeholdelse af vandløb efter Skov- og Naturstyrelsens opfattelse bør behandles efter følgende retningslinier:

I henhold til naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1, må der ikke foretages ændringer i tilstanden af vandløb, der er udpeget som beskyttede. Dette gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.

Som udgangspunkt kræver vedligeholdelsesarbejder i henhold til gældende vandløbsregulativer for offentlige vandløb og almindelige vedligeholdelsesarbejder i private vandløb derfor ikke en dispensation fra § 3. Baggrunden herfor er, at der ved sædvanlig vedligeholdelse alene tilsigtes en opret-

holdelse og ikke en ændring af vandløbets tilstand.

Kun i de tilfælde, hvor vandløb gennem lang tid ikke er blevet vedligeholdt og hvor vandløbet som følge heraf i væsentlig grad har ændret skikkelse - for offentlige vandløbs vedkommende i forhold til den regulativmæssigt fastsatte skikkelse, kan der være tale om, at sådanne arbejder må karakteriseres som tilstandsændringer, der kræver dispensation fra § 3.

I den konkrete sag var forholdet det, at vandløbsregulativet fra 1952 foreskrev, at vandløbet oprenses hvert år inden 15.6 og 15.8, og at al fyld over den regulativmæssige bund skal fjernes ved oprensningen. Vandløbet var imidlertid kun blevet oprenset i 1957 og delvist i 1978. Der var altså ikke foretaget en fuld oprensning efter regulativet i perioden 1957 til 1992. Det kunne yderligere konstateres, at vandløbsbunden lå op til 1 m højere end den regulativmæssigt fastsatte bund.

På den baggrund vurderede Skov- og Naturstyrelsen i den konkrete sag, at en gennemgribende maskinoprensning ikke kunne betegnes som sædvanlig vedligeholdelse i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1.

Der var herved tale om en konkret afgørelse i overensstemmelse med de retningslinier, der hidtil har været gældende for administrationen af bestemmelsen.

I øvrigt må f.eks. opgravninger af vandløb, hvor man udover at fjerne aflejret materiale uddyber vandløbets oprindelige skikkelse, samt afgravning af stabile brinker og sider, således at

vandløbets bundbredde forøges, i almindelighed antages at falde uden for begrebet "sædvanlige vedligeholdelsesarbejder".

Med den i indryk nr. 120 refererede afgørelse er der således ikke tilsigtet nogen ændring af styrelsens hidtidige praksis med hensyn til vedligeholdelse og ændring af vandløb.

Note: Ovenstående er samtidig et supplement til afsnit 3.14 i Miljøministeriets vejledning om naturbeskyttelsesloven fra 1993, hvor denne problemstilling ikke omtales.

147. Etablering af hjortefarm i § 3-område. Myndighedens erstatningsansvar ved manglende opfyldelse af deres almindelige vejledningspligt overfor borgerne

Vestre Landsret har i august 1994 afsagt dom i en sag anlagt mod Skov- og Naturstyrelsen. Dommen giver styrelsen medhold i, at etablering af hjortefarm på et klithedeareal ved opsætning af hjortehegn og indsætning af hjorte i indhegningen, krævede tilladelse efter naturfredningslovens § 43 a (nu naturbeskyttelseslovens § 3). Styrelsen fik også medhold i, at den var berettiget til at meddele (efterfølgende) afslag til etablering af hjortefarmen. (Styrelsens afgørelse, der ændrede amtskommunens tilladelse til et afslag, er omtalt i "§ 43 NYT" nr. 67).

Derimod blev den pågældende amtskommune, som også var sagsøgt af hjortefarmeren, dømt til at betale ansøgeren erstatning for i forbindelse med en forespørgsel at have undladt at oplyse, at der krævedes tilla-

delse efter naturfredningslovens § 43 a.

Landsretten fandt det godtgjort, at udsætning af hjorte på et hedeområde kan indebære en ændring af området således, at tilladelse efter § 43 a kræves.

Landsretten støttede endvidere Skov- og Naturstyrelsens opfattelse af, at et hjortehegn med en højde på ca. 2 m opført på betonpiller ikke var at betragte som et "sædvanlig landbrugshegn" og således omfattet af de undtagelser fra tilladelsesordningen, som var nævnt i det daværende hede- og strandengscirkulære (cirkulære nr. 103 af 27. marts 1984).

Det pågældende areal er omfattet af en overfredningsnævnskendelse fra 1984, hvoraf det først fremgik, at "der må ikke opsættes nye hegn, bortset fra nødvendige kreaturhegn". En måned efter denne kendelse korrigerede Overfredningsnævnet formuleringen til "sædvanlig landbrugshegn", idet man anførte, at der var tale om en fejlformulering. Både Taksationskommissionen og det stedlige fredningsnævns lagde siden til grund, at fredningskendelsen med denne formulering ikke var til hinder for, at der kunne opsættes hjortehegn. Hjortefarmeren gjorde gældende, at der med denne forståelse af fredningskendelsen var gjort op med spørgsmålet om, hvorvidt der kunne opsættes et hjortehegn - også i relation til naturfredningslovens § 43 a. Han anførte, at fredningsbestemmelserne og naturfredningslovens regler regulerer ensartede forhold, og at begrebet "landbrugshegn" ikke kunne fortolkes snævrere i relation til naturfredningslovens § 43 a end i fredningsbestemmelserne. Allerede fordi udsætning-

gen af hjorte i sig selv kræver tilladelse efter § 43 a, tog retten ikke stilling til dette spørgsmål.

I forbindelse med overtagelsen af ejendommen rettede hjortefarmeren henvendelse til amtskommunen og anmodede om bekræftelse på, at der som følge af fredningskendelsen og Takstationskommissionens forståelse af den, ikke var noget til hinder for at etablere hjortefarm. Amtskommunen svarede ved at fremsende den ovennævnte berigtigelse til fredningskendelsen og med en bemærkning om, at "sagen kræver sandsynligvis fredningsnævnets dispensation".

Landsretten fandt, at amtskommunen havde tilsidesat sin almindelige vejledningspligt overfor borgerne ved i forbindelse med henvendelsen at have undladt at gøre opmærksom på, at etablering af hjortefarmen krævede dispensation fra naturfredningslovens § 43 a. Amtskommunen blev derfor fundet ansvarlig for det tab, hjortefarmeren led ved at have indkøbt materialer og opsat hegn rundt om en del af hjortefarmen, inden han blev opmærksom på, at der krævedes tilladelse efter naturfredningslovens § 43 a. Amtskommunen blev derfor dømt til at betale hjortefarmeren en erstatning på 150.000 kr, medens sidstnævnte blev dømt til at betale Skov- og Naturstyrelsen 15.000 kr. i sagsomkostninger.

(Vestre Landsrets dom af 1. aug. 1994, 4. afd. B-0269-90. J.nr. 4312/13-0007)
